

سیستم فرماندهی حوادث بیمارستان

تحت نظارت:

دکتر عبدالرضا بابا محمودی

(مرکز تحقیقات مدیریت سلامت - گروه مدیریت تحقیقات و فناوری سلامت دانشگاه بقیه الله عج)

رقیه چمانی چراغ تپه

۱۳۸۱، شناس ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه علوم پزشکی تهران

دکتر علی اردلان

(رئیس آ. می. سلامت در حوادث و بلایا، دانشگاه علوم پزشکی تهران)

دکتر وحید حسینی جناب

(دانشکده سلامت - مسئول - خط زیست - دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی)

م. رحیم:

رقیه چمانی چراغ تپه

وحیده سعدایی جهرمی، زهرا، رب شهبو جعفرزاده،

دکتر سعید رضا لطفی، اکرم با... سا. قدیمی

سیده فاطمه دبیری، بهاره سا...

دانشگاه علوم پزشکی تهران

ROYAN PAZHOUH PUBLICATION
انتشارات رویان پژوه

عنوان و نام پدیدآور : سیستم فرماندهی حوادث بیمارستان/ تحت نظر عبدالرضا بابامحمودی... [و دیگران]؛ مترجمین

رقیه چمانی چراغ تپه... [و دیگران].

مشخصات نشر : تهران: دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج): رویان پژوه ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری : ۸۸۸ ص : جدول، نمودار : ۲۹ × ۲۲ س.م.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۶۱-۳۱-۵

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : عنوان اصلی: Hospital incident command system, 5th. ed, 2014

یادداشت : تحت نظارت عبدالرضا بابامحمودی، رقیه چمانی چراغ تپه، علی اردلان، وحید حسینی جناب.

یادداشت : مترجمین رقیه چمانی چراغ تپه، وحیده سعدایی جهرمی، زهرا عرب، شب بو جعفرزاده، سعیدرضا لطفی....

موضوع : فرماندهی سوانح

موضوع : بیمارستان ها خدمات اورژانس

موضوع : اورژانس مدیریت

موضوع : مدیریت بحران

شناسه افزوده : بابامحمودی، عبدالرضا

شناسه افزوده : حسینی جناب، وحید، ۱۳۴۶

شناسه افزوده : چمانی، رقیه، مترجم ۱۳۵۲

شناسه افزوده : دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)

رده بندی کنگره : HV۵۵۱/۲/س۸۶۳ ۱۳۹۴

رده بندی دیویی : ۳۶۳/۳۴۵۲۵

شماره کتابشناسی ملی : ۳۷۰۰۹۶۶

دانشگاه علوم پزشکی تهران

انتشارات رویان پژوه

سیستم فرماندهی حوادث بیمارستان

تحت نظارت: دکتر عبدالرضا بابامحمودی، رقیه چمانی چراغ تپه، دکتر علی اردلان، دکتر وحید حسینی جناب

مترجمین: رقیه چمانی چراغ تپه، وحیده سعدایی جهرمی، زهرا عرب، شب بو جعفرزاده، سرهنگ دکتر

سعیدرضا لطفی، اکرم بامداد، سارا قدیمی، فاطمه دبیری، بهاره سالاریان

ناشر: دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)

با همکاری: انتشارات رویان پژوه

نوبت چاپ: اول - ۹۴

گرافیک: مشهدی

ناظر چاپ: مرتضی ثقلینی

لیتوگرافی: چاووش

چاپ و صحافی: مهرداد

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قطع و تعداد صفحات: رحلی - ۸۸۸

بها: ۷۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۵۶۱-۳۱-۵

کلیه حقوق مادی و معنوی اثر محفوظ و هرگونه تکثیر، بازنویسی، خلاصه برداری و یا برداشت به هر نحوی بدون اجازه کتبی از ناشر

مجاز نبوده و منجر به پیگرد قانونی می باشد.

دفتر نشر و نمایشگاه دائمی: تهران، خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و منیری جاوید (روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران)

ساختمان امیرکبیر، طبقه سوم

تلفن: ۶۶۹۷۰۷۴۰ - ۶۶۴۸۶۳۷۳

میدان ونک، خیابان ملاصدرا، خیابان شیخ بهائی جنوبی، کوچه شهید نصرتی، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، معاونت

تلفن: ۸۲۴۸۳۲۶۴

تحقیقات و فناوری، انتشارات دانشگاه

مقدمه	۹
بخش اول: کتاب راهنمای سیستم فرماندهی حوادث در بیمارستان (HICS)	۱۱
فصل ۱- مقدمه ای بر سیستم مدیریت حوادث بیمارستانی	۱۵
فصل ۲- برنامه ریزی مدیریت اضطراری	۱۹
فصل ۳ عملیاتی کردن HICS	۳۱
فصل ۴- عملیاتی کردن HIMT	۳۷
فصل ۵: پاسخ به حادثه: نگاه کلی	۵۹
فصل ۶: جمع‌بندی ابزار HICS	۷۵
فصل ۷: برنامه‌ریزی عملیاتی حادثه	۸۷
فصل ۸: شخصی‌سازی HICS	۹۶
فصل ۹: پیاده‌سازی HICS در خارج از ساعات اداری و در بیمارستان‌های کوچک/ مناطق غیر شهری	۱۰۵
بخش دوم: سناریو ها و راهنماهای برنامه ریزی حادثه	۱۱۵
۱) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - تیراندازی فعال	۱۱۸
۲) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - حوادث شیمیایی	۱۲۳
۳) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - زمین‌لرزه	۱۲۸
۴) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - تخلیه، اسکان، محل، ترک بیمارستان	۱۳۲
۵) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - حوادث انفجاری	۱۳۷
۶) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - حادثه گروگان گیری یا سد معبر	۱۴۲
۷) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - بیماری‌های عفونی	۱۴۷
۸) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - اختلال در فناوری اطلاعات	۱۵۲
۹) راهنماهای برنامه ریزی : حوادث همراه با مصدومان بسیار	۱۵۶
۱۰) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - گم شدن افراد	۱۶۱
۱۱) راهنماهای برنامه ریزی حوادث رادیو اکتیو	۱۶۴
۱۲) راهنماهای برنامه ریزی وضعیت آب و هوایی نامناسب همراه با هشدار	۱۶۹
۱۳) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - اختلال در خدمات سیال (شریان‌های حیاتی بیمارستان)	۳۵۳
۱۴) راهنمای پاسخ به حادثه: آتش سوزی‌های مهیب و بزرگ	۳۶۴
۱۵) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - اختلال در خدمات سیال (شریان‌های حیاتی بیمارستان)	۱۸۳
۱۶) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - آتش سوزی مهیب	۱۸۸
بخش سوم: سناریو ها و راهنماهای پاسخ به حادثه	۱۹۳
۱) راهنمای پاسخ به حادثه: تیراندازی فعال	۱۹۶
۲) راهنمای پاسخ به حادثه: حادثه مواد شیمیایی	۲۰۶
۳) راهنمای پاسخ به حادثه: زلزله	۲۱۸
۴) راهنمای پاسخ به حادثه: تخلیه، اسکان در محل، ترک بیمارستان	۲۳۱
۵) راهنمای پاسخ به حادثه: حوادث انفجاری	۲۴۴
۶) راهنمای پاسخ به حادثه: حادثه گروگان گیری یا سد معبر	۲۵۵
۷) راهنمای پاسخ به حادثه: بیماری‌های عفونی	۲۶۶
۸) راهنمای پاسخ به حادثه: اختلال در فناوری اطلاعات IT	۲۷۸
۹) راهنمای پاسخ به حادثه: حوادث همراه با مصدومان بسیار	۲۸۷
۱۰) راهنمای پاسخ به حادثه: گم شدن افراد	۲۹۶
۱۱) راهنمای پاسخ به حادثه: حوادث رادیو اکتیو	۳۰۶
۱۲) راهنمای پاسخ به حادثه: وضعیت آب و هوایی نامناسب همراه با هشدار	۳۱۸
۱۳) راهنمای پاسخ به حادثه: کمبود کارکنان	۳۳۱
۱۴) راهنمای پاسخ به حادثه: طوفان و گردبادهای شدید	۳۴۱
۱۵) راهنمای پاسخ به حادثه: اختلال در خدمات سیال (شریان‌های حیاتی بیمارستان)	۳۵۳
۱۶) راهنمای پاسخ به حادثه: آتش سوزی‌های مهیب و بزرگ	۳۶۴

مقدمه	۹
بخش اول: کتاب راهنمای سیستم فرماندهی حوادث در بیمارستان (HICS)	۱۱
فصل ۱- مقدمه ای بر سیستم مدیریت حوادث بیمارستانی	۱۵
فصل ۲- برنامه ریزی مدیریت اضطراری	۱۹
فصل ۳ عملیاتی کردن HICS	۳۱
فصل ۴- عملیاتی کردن HIMT	۳۷
فصل ۵: پاسخ به حادثه: نگاه کلی	۵۹
فصل ۶: جمع‌بندی ابزار HICS	۷۵
فصل ۷: برنامه‌ریزی عملیاتی حادثه	۸۷
فصل ۸: شخصی‌سازی HICS	۹۶
فصل ۹: پیاده‌سازی HICS در خارج از ساعات اداری و در بیمارستان‌های کوچک/ مناطق غیر شهری	۱۰۵
بخش دوم: سناریو ها و راهنماهای برنامه ریزی حادثه	۱۱۵
۱) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - تیراندازی فعال	۱۱۸
۲) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - حوادث شیمیایی	۱۲۳
۳) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - زمین‌لرزه	۱۲۸
۴) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - تخلیه، اسکان، محل، ترک بیمارستان	۱۳۲
۵) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - حوادث انفجاری	۱۳۷
۶) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - حادثه گروگان گیری یا سد معبر	۱۴۲
۷) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - بیماری‌های عفونی	۱۴۷
۸) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - اختلال در فناوری اطلاعات	۱۵۲
۹) راهنماهای برنامه ریزی : حوادث همراه با مصدومان بسیار	۱۵۶
۱۰) راهنماهای برنامه ریزی حادثه - گم شدن افراد	۱۶۱
۱۱) راهنماهای برنامه ریزی حوادث رادیو اکتیو	۱۶۴
۱۲) راهنماهای برنامه ریزی وضعیت آب و هوایی نامناسب همراه با هشدار	۱۶۹

۵۰۱	سرپرست شعبه ی مواد مصرفی	۳۷۶	فرمانده حادثه
۶۰۱	مسئول واحد شناسایی و پایش	۳۸۲	کارشناس روابط عمومی
۶۰۷	مسئول واحد پاسخ به نشت	۳۸۸	کارشناس هماهنگی
۶۱۲	مسئول واحد آلودگی زدایی قربانیان	۳۹۳	کارشناس ایمنی
۶۱۸	مسئول واحد آلودگی زدایی ابزار و تجهیزات		متخصص فنی - پزشکی بیماری‌های عفونی / ویروسی
۶۲۴	سرپرست شعبه ی تداوم کسب و کار	۳۹۹	
۶۳۱	مسئول واحد نرم افزارها و سیستم‌های IT	۴۰۴	متخصص فنی - پزشکی شیمیایی
۶۳۷	مسئول واحد تداوم خدمات	۴۱۰	متخصص فنی - پزشکی پرتویی
۶۴۲	مسئول واحد مدیریت اسناد	۴۱۶	متخصص فنی - پزشکی مدیر درمانگاه
۶۴۸	سرپرست شعبه ی حمایت از خانواده بیماران	۴۲۰	متخصص فنی - پزشکی مدیر بیمارستان
۶۵۴	مسئول واحد ارتباط با خانواده	۴۲۵	متخصص فنی - پزشکی امور حقوقی
۶۶۰	مسئول واحد خدمات اجتماعی	۴۲۸	متخصص فنی - پزشکی مدیریت ریسک
۶۶۶	رئیس بخش برنامه ریزی	۴۳۲	متخصص فنی - پزشکی کارکنان پزشکی
۶۷۲	مسئول واحد منابع	۴۳۶	متخصص فنی - پزشکی مراقبت اطفال
۶۷۸	مدیر پیگیری پرسنل	۴۴۱	متخصص فنی - پزشکی متخصص اخلاق پزشکی
۶۸۴	مدیر پیگیری مواد و تجهیزات	۴۴۵	رئیس بخش عملیات
۶۹۰	مسئول واحد وضعیت	۴۵۳	مدیر صحنه عملیات
۶۹۶	مدیر پیگیری بیماران	۴۵۹	مسئول تیم پرسنل صحنه
۷۰۲	مدیر پیگیری تخت ها	۴۶۵	مسئول تیم وسایل نقلیه صحنه
۷۰۷	مسئول واحد مستند سازی	۴۷۱	مسئول تیم لوازم/ تجهیزات صحنه
۷۱۳	مسئول واحد بازگشت به وضعیت عادی	۴۷۷	مسئول تیم داروهای صحنه
۷۱۸	رئیس بخش پشتیبانی	۴۸۳	سرپرست شعبه ی مراقبت پزشکی
۷۲۴	سرپرست شعبه ی خدمات	۴۸۹	مسئول واحد بیماران بستری
۷۲۹	مسئول واحد ارتباطات	۴۹۵	مسئول واحد سرپایی
۷۳۵	مسئول واحد تجهیزات IT/ IS	۵۰۱	مسئول واحد مراقبت مصدومین
۷۴۱	مسئول واحد تغذیه	۵۰۷	مسئول واحد بهداشت (سلامت) رفتاری
۷۴۷	سرپرست شعبه ی حمایتی	۵۱۳	مسئول واحد پشتیبانی درمانگاهی
۷۵۳	مسئول واحد بهداشت و رفاه کارکنان	۵۱۸	مسئول واحد پذیرش و ثبت نام بیمار
۷۵۹	مسئول واحد تدارکات	۵۲۴	سرپرست شعبه زیر بنایی
۷۶۵	مسئول واحد نقلیه (ترابری)	۵۳۰	مسئول واحد برق / روشنایی
۷۷۱	مسئول واحد اعتبار بخشی / اعتباریه کارکنان	۵۳۶	مسئول واحد آب و فاضلاب
۷۷۸	مسئول واحد مراقبت از خانواده کارکنان		مسئول واحد گرمایش، سرمایش و تهویه مطبوع (HVAC)
۷۸۴	رئیس بخش اداری مالی	۵۴۲	
۷۹۰	مسئول واحد زمان سنجی	۵۴۸	مسئول واحد ساختمان/ محوطه
۷۹۵	مسئول واحد خرید	۵۵۴	مسئول واحد گازهای پزشکی
۸۰۰	مسئول واحد مطالبات/ پرداخت خسارات	۵۶۰	سرپرست شعبه ی امنیت
۸۰۵	مسئول واحد هزینه ها	۵۶۷	مسئول واحد کنترل ورودی
۸۱۱	بخش پنجم: فرم های پاسخ دهی	۵۷۳	مسئول واحد کنترل شلوغی
۸۱۳	HICS ۲۰۰: برنامه عملیاتی حادثه - کاربرگ اصلی	۵۷۸	مسئول واحد کنترل ترافیک
۸۱۵	برنامه عملیاتی حادثه (IAP)، شروع سریع	۵۸۳	مسئول واحد جستجو
۸۱۸	HICS ۲۰۱ شرح گزارش حادثه	۵۸۹	مسئول واحد ارتباط با نیروی انتظامی
۸۲۳	HICS ۲۰۲ اهداف حادثه		

۸۵۴	 پیگیری بیماران در بستر	HICS ۲۵۵	پیگیری کل بیماران تخلیه شده	۸۶۱
۸۶۳	 گزارش خلاصه خرید	HICS ۲۵۶		
۸۶۵	 ثبت تعداد منابع	HICS ۲۵۷		
۸۶۶	 لیست تماس منابع بیمارستان	HICS ۲۵۸		
۸۶۹	 گزارش مرگ و میر و مصدومان بیمارستان	HICS ۲۵۹		
۸۷۲				
۸۷۴	 پیگیری تخلیه بیماران	HICS ۲۶۰		
۸۷۶	 واژه نامه			

۸۲۹	 لیست ارتباطات	HICS ۲۰۵ A
۸۳۱	 برنامه پزشکی کارکنان	HICS ۲۰۶
۸۳۳	 چارت تیم مدیریت حادثه بیمارستان	HICS ۲۰۷
۸۳۶	 فرم پیام رسانی عمومی	HICS ۲۱۳
۸۳۸	 فرم گزارش فعالیت ها	HICS ۲۱۴
۸۴۰	 آنالیز ایمنی برنامه عملیاتی حادثه	HICS ۲۱۵ A
۸۴۲	 کنترل نهایی بازگشت به وضعیت عادی	HICS ۲۲۱
۸۴۷	 گزارش وضعیت سیستم‌های تاسیسات	HICS ۲۵۱
۸۵۵	 کاربرد زمان سنجی پرسنل	HICS ۲۵۲

بیمارستان‌ها به عنوان سازمان‌هایی با خدمات مداوم و بدون وقفه، بسیار تحت تأثیر حوادث محیطی و اجتماعی هستند و مدیریت آن‌ها، با توجه به موقعیت جغرافیایی و شرایط جوی، مردم، فرهنگ‌ها و نیازهای بهداشتی-درمانی فعلی و آتی آن‌ها، امری دانش‌محورانه و آینده‌نگرانه است. بیمارستان اثر بخش و کارآمد بیمارستانی است که در شرایط و حوادث مختلف قادر به ارائه خدمت با بهترین کیفیت برای بیشترین افراد جامعه باشد. حوادثی که می‌تواند نشأت گرفته از داخل و یا خارج بیمارستان باشد بر روند جاری مدیریت فرایندهای درمانی اثر می‌گذارد پرسنل باید بتوانند از قبل آسیب‌پذیری‌های خود را شناسایی کرده و خود را برای مراحل مختلف وقوع حادثه‌ی بالقوه یا احتمالی آماده کنند.

در این خصوص بیمارستان‌های کشورهای پیشرفته چند سالی است با استفاده از سیستم فرماندهی حوادث برای مراحل مختلف بحران آمادگی کسب می‌کنند. از آن‌جا که بیشتر بیمارستان‌های ایران نیز از نظر سازه‌ای و غیر سازه‌ای با مشکلاتی مواجه هستند و از طرفی در منطقه حادثه خیز خاورمیانه قرار دارند، باید بتوانند خود را برای تداوم ارائه خدمت در شرایط بحرانی آماده کنند.

سیستم فرماندهی حوادث بیمارستانی (HICS) که مبتنی بر سیستم ملی مدیریت سوانح (NIMS) طراحی شده است در طول سال‌های متعددی مورد آزمون و بازبینی قرار گرفته است و اکنون در آخرین ویرایش خود دارای نکات آموزنده و کاربردی فراوانی برای مدیران بیمارستان‌ها می‌باشد.

این کتاب ترجمه‌ی آخرین بازنگری سیستم فرماندهی حوادث بیمارستان می‌باشد که در اختیار کارکنان اعم از مدیران، پزشکان، پرستاران، و سایر افراد مؤثر در مراکز بهداشتی درمانی قرار می‌گیرد تا با استفاده از ساختاری مشابه بنا به اقتضای شرایط محیطی و جغرافیایی و فرهنگی خود و برای تداوم خدمت در مراحل مختلف، مورد استفاده قرار گیرد.

لازم است از کسانی که در تهیه این اثر که برحق است، بی‌آن در ساختار نظام سلامت خالی بود تشکر و قدر دانی نموده و اجرایی و عملیاتی شدن آن را به همه مراکز بهداشتی درمانی کشور توصیه نماییم.

امیدواریم مراکز بهداشتی درمانی ایران به عنوان پایدارترین کشور خاورمیانه، که باید بتواند افراد ایرانی و غیر ایرانی را پوشش دهد مراحل تعیین ریسک، پیشگیری و آمادگی را بخوبی انجام دهد و بر این اساس، بهترین پاسخ‌دهی را داشته و بازگشت به وضعیت عادی را در کمترین زمان ممکن طی کند.

دکتر مصطفی قانع

استاد دانشگاه، دبیر شورای فناوری سلامت،
رئیس انستیتو پاستور

دکتر مرتضی ایزدی

استاد دانشگاه، مشاور ریاست ستاد کل نیروهای مسلح،
معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه بقیه الله (عج)